

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування
Кафедра фінансів та обліку

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового інституту

Володимир ГОРНИК

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВІ ТА ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

- Галузь знань 07 Управління і адміністрування
(шифр та найменування галузі знань)
- Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
- Освітньо-професійна програма
«Фінанси, банківська справа та страхування»
(назва однієї або декількох)
- Форми навчання Денна, заочна

⋮

КИЇВ 2024

РОЗРОБНИК си­ла­бу­су : к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та обліку

Світлана МАЛІА

(підпис)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри фінансів та обліку

Протокол № 1 від 29.08.2024

Завідувач кафедри

Анатолій ПУТІНЦЕВ

(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»: к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів та обліку

Анатолій ПУТІНЦЕВ

(підпис)

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	ОК28 Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції
2. Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова компонента ОПП
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	Четвертий рік, восьмий семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	Кількість кредитів: 3 Загальна кількість годин: 90 Аудиторних годин - 32, з них: Лекційних – 18 годин Семінарські заняття - 14 годин Самостійна робота – 58 години
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	Залік
6. Інформація про консультації	Відповідно до графіку навчального процесу
7. Мова викладання	Українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Мала Світлана Іванівна, к.е.н., доцент Доцент кафедри фінансів та обліку
9. Контактна інформація викладача	моб. тел.: +380964181053, e-mail: mala.svitlana@tnu.edu.ua
10. Посилання на силабус на веб-сайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Динамічні зміни міжнародного бізнесового середовища висувають певні вимоги щодо знання сучасних форм міжнародних розрахунків, методів фінансування зовнішньоекономічної діяльності підприємства, розуміння важливості та необхідності мінімізації валютно-фінансових ризиків з метою підвищення ефективності міжнародних операцій. Курс «Міжнародні розрахунки та валютні операції» розкриває питання, які пов'язані з вивченням технології здійснення міжнародних розрахунків і валютних операцій,

	форм і засобів розрахунків, платіжних інструментів, документарного забезпечення зовнішньоторговельних операцій, особливостей організації міжнародного кредитування, гарантійного банківського забезпечення і поручництва, методів управління ризиками в системі міжнародної торгівлі.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни є формування системи знань та практичних навичок щодо стандартів реалізації кредитно-розрахункових і валютних операцій у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів господарювання. Вивчення навчальної дисципліни передбачає вирішення таких завдань: - ознайомити студентів з особливостями валютно-фінансового середовища міжнародної діяльності підприємства; - сприяти формуванню у студентів вміння аналізувати реальну ситуацію на валютних ринках; - обирати стратегію управління ризиками при здійсненні міжнародної діяльності. Об'єкт вивчення навчальної дисципліни – міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції. Предмет вивчення навчальної дисципліни – є процес планування та організації кредитно-розрахункових та валютних операцій у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів господарювання. У результаті вивчення навчальної

дисципліни студент повинен знати:

- особливості валютно-фінансового середовища міжнародної діяльності підприємства;

- основи валютних відносин;

- підходи до управління ризиками при здійсненні міжнародних торговельних операцій;

- форми міжнародних розрахунків і специфіку їх застосування;

- специфіку формування валютно-фінансових

умов зовнішньоторговельних договорів (контрактів);

- альтернативні форми фінансування зовнішньоекономічної діяльності;

- основні засади проведення міжнародних лізингових, факторингових та форфейтингових операцій комерційними банками;

- аспекти діяльності міжнародних валютно-фінансових організацій в частині кредитування національних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

уміти:

- аналізувати реальну ситуацію на валютних ринках;

- ідентифікувати ризики при здійсненні валютних операцій;

- застосовувати комерційні і фінансові методи страхування валютних ризиків;

- обирати стратегію управління ризиками при здійсненні міжнародної діяльності;

- вибирати й формулювати оптимальні валютно-фінансові умови

зовнішньоекономічного договору (контракту);

- обирати найбільш ефективну та

адекватну умовам зовнішньоторговельного договору (контракту) форму міжнародних розрахунків;

- обирати оптимальні умови міжнародного кредитування;
- надавати документарне забезпечення розрахункових, валютних і кредитних операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти таких результатів навчання:

загальні компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

спеціальні компетентності:

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Результати навчання:

РН 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

РН04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

РН05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки,

	банківська система та страхування). РН 07. Застосовувати відповідні економіко - математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.
Пререквізити	Фінансовий ринок
Постреквізити	Фондовий ринок
Формат проведення занять	Відповідно до розкладу

Навчальний контент

Теми	Розподіл годин				Результати навчання
	Разом	Л	СЕМ	САМ	
Основи організації міжнародних розрахунків	10	2	–	8	Знати: сутність та особливості міжнародних розрахунків. Складові системи міжнародних розрахунків. Фактори, що впливають на стан міжнародних розрахунків. Специфіка здійснення міжнародних розрахунків в Україні.
Валютні рахунки в міжнародних розрахунках	11	2	2	7	Знати: техніку відкриття і ведення валютних рахунків юридичних осіб: резидентів та нерезидентів. Режими валютних рахунків. Організація міжнародних кореспондентських рахунків банку. Кореспондентська угода як основа розвитку кореспондентських відносин. Основні положення договору. Додаткові угоди.
Форми розрахунків у міжнародній торгівлі	11	2	2	7	Знати: особливості використання в міжнародній сфері основних форм розрахунків. Аналіз валютно-фінансових умов зовнішньоторговельних контрактів при різних формах міжнародних розрахунків. Класифікація форм міжнародних розрахунків. Оцінювання ризику неплатежу (непостачання) товару для контрагентів при різних формах розрахунків. Форма авансового платежу. Механізм проведення розрахунків з допомогою авансової форми. Платіж на відкритий рахунок: особливості механізму оплати з допомогою відкритого рахунку. Розрахунки з використанням чеків, пластикових карток, векселів.
Документарні форми розрахунків	11	2	2	7	Знати: сутність, специфічні особливості, переваги та недоліки інкасової форми розрахунків. Уніфіковані правила по інкасо – база для проведення операцій інкасо. Механізм розрахунків інкасо та основні сторони, що беруть участь у їх здійсненні. Види інкасо. Особливості руху документів при різних видах документарного інкасо. Чисте інкасо: сутність, відмінності від документарного інкасо та порядок здійснення розрахунків. Додаткові гарантії для експортера в отриманні платежу. Сутність, особливості, переваги та недоліки акредитивної форми розрахунків. Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів – основа для використання акредитивів у міжнародних розрахунках.
Банківська гарантія в міжнародних розрахунках	14	4	2	8	Знати: сутність банківських гарантій та їх значення в міжнародних розрахунках. Правове регулювання гарантійних операцій банків. Документи, що регулюють використання гарантій в міжнародних операціях. Види, форми банківських гарантій. Узагальнена схема надання банківських гарантій. Основні способи виставлення гарантій в світовій практиці. Ризики гарантійних операцій банку та шляхи їх зниження. Специфіка надання банківських гарантій в Україні.

Банківське фінансування зовнішньо-Торговельних угод	11	2	2	7	Знати: сутність міжнародного банківського кредиту. Принципи та функції міжнародного банківського кредиту. Класифікація міжнародних банківських кредитів. Спеціальні форми міжнародного фінансування зовнішньої торгівлі. Механізм здійснення міжнародних кредитних операцій. Структурування кредиту як складова системи управління процесом кредитування. Міжнародний лізинг, факторинг та форфейтинг як форми кредитування зовнішньої торгівлі. Механізм управління ризиками, що виникають при здійсненні міжнародних кредитних операцій.
Валютний ринок та валютні операції	11	2	2	7	Знати: сутність міжнародного валютного ринку. Місце України у функціонуванні світового валютного ринку. Сутність, структура та регулювання валютного ринку України. Поняття валюти. Національні та іноземні валюти. Конвертованість валюти. Фактори, що визначають формування валютного курсу: канонічні і суб'єктивні. Методи прогнозування валютного курсу: фундаментальні, технічні. Основні форми організації торгівлі на валютному ринку. Загальні основи діяльності комерційних банків на валютних ринках. Види валютних операцій банку та їх ризикованість.
Управління валютним ризиком	11	2	2	7	Знати: поняття ризику як економічної категорії. Класифікація банківських ризиків: кредитний, процентний, ризик ліквідності, валютний ризик. Основні елементи оцінювання валютного ризику. Управління валютним ризиком: огляд загальної схеми системи управління валютним ризиком комерційного банку. Нормативи відкритої валютної позиції уповноваженого банку. Огляд супутніх ризиків: принципи побудови рейтингів міжнародних рейтингових агенцій. Класифікація надійності довгострокових боргових зобов'язань, що використовуються провідними рейтинговими агенціями.
Усього годин:	90	18	14	58	

Політика оцінювання

Передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Семінарські роботи із дисципліни «Основи наукових досліджень», які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (60% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання (дострокове складання) окремих робіт чи курсу загалом відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Під час складання заліку потрібно відповісти на поставлені запитання. Мобільні пристрої не дозволяється використовувати. При підготовці до семінарських занять необхідно вказувати джерела отримання інформації.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є одним із компонентів оцінювання, адже дає змогу отримати максимальний бал за усі види робіт. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне

стажування) навчання може відбуватись в онлайн форматі за погодженням із керівником курсу. Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача:

- проходження тренінг-курсів чи дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, пресрелізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом);
- участь у науково-дослідних та прикладних дослідженнях з проблем використання сучасних освітніх технологій (в розробці анкетних форм, проведенні опитувань, підготовці та проведенні фокус-груп, обробці результатів дослідження, підготовці звіту, презентації результатів тощо, що підтверджується демонстрацією відповідних матеріалів).

Оцінювання

Оцінювання якості знань студентів здійснюється відповідно до: Положення ТНУ імені В.І. Вернадського -

Робочої програми –

Порядку оцінювання –

Література

Основна

1. Миценко І. М. Трансформація системи управління зовнішньоекономічною та інвестиційною безпекою України в умовах глобалізації : монографія / І. М. Миценко, І. Г. Бабець ; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький. Поліграф-Сервіс, 2021. 464 с.

2. Решитько Т.В. Проблеми інвестування та кредитування аграрних підприємств України на рівні макроекономіки: зарубіжний досвід. Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки. Випуск 6(39). 2021. С. 37- 46. URL: /<http://economics.kntu.kr.ua/archive/39.html>.

3. Миценко І.В., Стежко Н.В. Міжнародна економіка: навчальний посібник. - Кіровоград: КНТУ. Поліграф – Сервіс, 2013. 640 с.

4. Класифікатор іноземних валют та банківських металів [Електронний ресурс]: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 04.02.1998 № 34 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 28.04.2020, підстава - v0057500-20. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0521500-98#n15>.

5. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III зі змінами та доповненнями: станом на 29.05.2020. / Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

6. Про валюту і валютні операції [Електронний ресурс]: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII зі змінами та доповненнями: станом на 28.04.2020 р. /

Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

7. Про обіг векселів в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III зі змінами та доповненнями: станом на 13.02.2020, підстава - 440-IX/ Законодавство України: [веб-сайт Верховної Ради України]. – Текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-III#Text>

Додаткова

1. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях підруч. К.: Центр учбової літератури, 2017. 228 с.

2. Корнелиус Лука. Торговля на мировых валютных рынках. М.: Альпина Паблишер, 2010. 715 с.

3. Міжнародні економічні відносини: підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.

4. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: навч. посібник / Т.В. Шталь [та ін.]. Харків : «Видавництво «Форт», 2015. 364 с.

5. Міжнародні фінанси [тескт] навч. посіб. 5-те вид. перероб. та доп./ за ред. Козака Ю. Г. Київ .Катовіце.: Центр учбової літератури, 2014. 348 с.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України; Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. Режим доступу: <http://www.imf.org>

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>

5. Офіційний сайт Національного банку України. Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

6. Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: <http://www.worldbank.org>